

*Visioner og Virkemidler
for vild natur i*

Oksbøl Krondyrreservat

Visioner for vild natur på Oksbøl Krondyrreservat

Kronhjort i brunst brøler. Foto: Kenneth Buk, Verdens Skove

Dansk Natur Gruppen december 2011

med bidrag af Kenneth Buk, Jan Kunstman, Jørgen Riis Pedersen og Karsten Thomsen

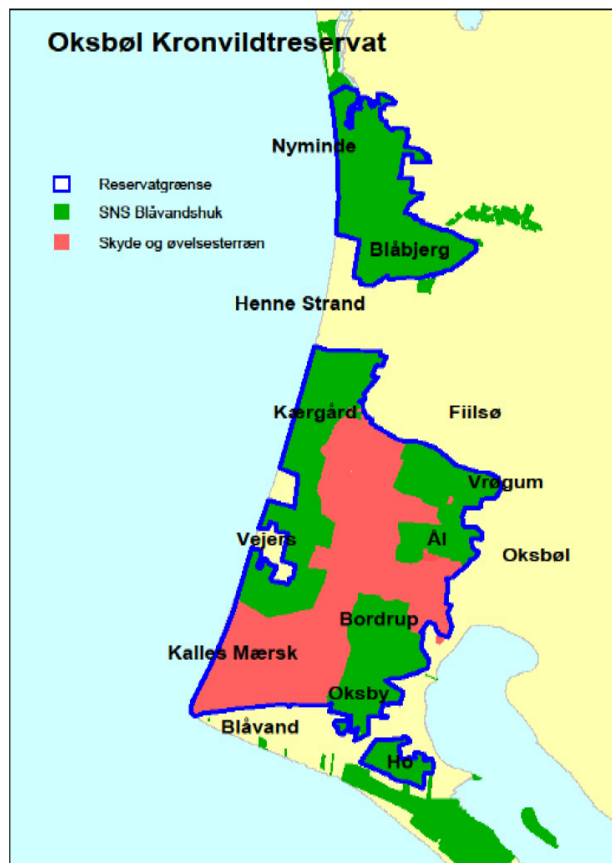
1 Oksbøl Krondyrreservat

1.0 Oksbøl Krondyrreservat

Oksbøl Krondyrreservat er ikke et naturreservat, men derimod et jagtrevir hvor Danmarks største krondyrsbestand afskydes under Naturstyrelsens kontrol. Reservatet dækker 16.254 ha hvoraf 9884 ha (61 %) ejes af Naturstyrelsen i form af plantager og udyrkede arealer, og 6.370 ha (39 %) ejes af Forsvaret i form af Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn.

Reservatets formål er udelukkende centreret omkring krondyr og er at 1) opretholde en "stor og sund bestand af krondyr" 2) sikre en "naturlig" alders- og kønssammensætning 3) regulere bestanden (pt. ved jagt) så den ikke volder "uacceptable" skader 4) sikre artens levesteder mod forringelse 5) give krondyrene mulighed for at være dagaktive.

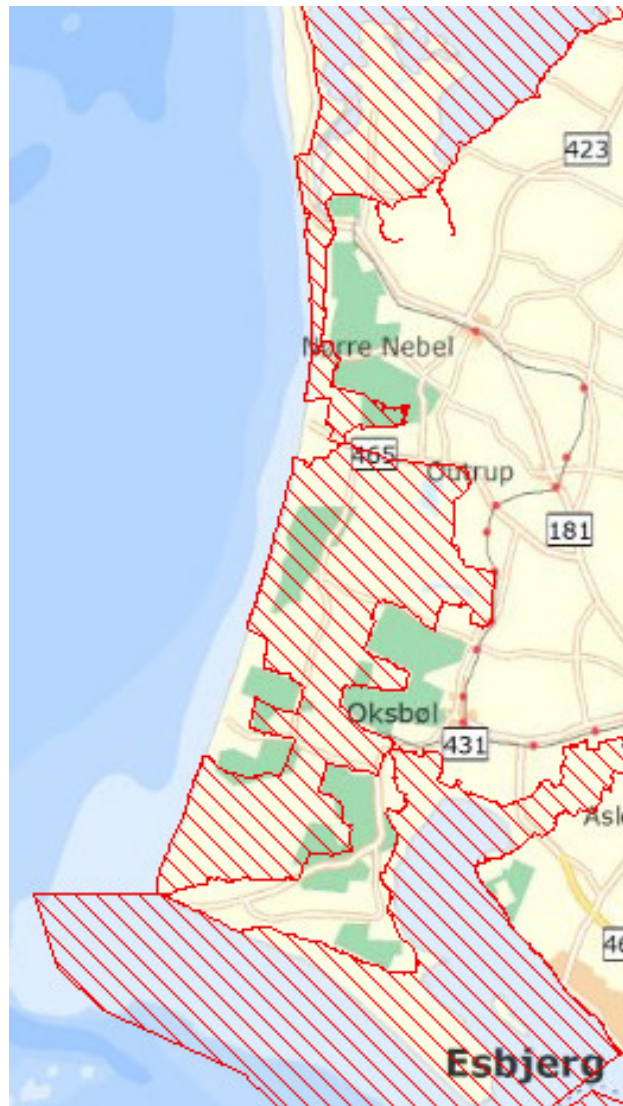
Den bærende bestand af krondyr udgør ca. 1 300 dyr, og der blev i perioden 1996-2010 afskudt 200-400 dyr årligt. Jagten udlejes til markedspris på de fleste af Naturstyrelsens arealer, men Vejers Plantage og Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn bruges til repræsentationsjagter.

Oksbøl Krondyrreservat omkranset med blå linje, Forsvarets arealer farvet rødt og Naturstyrelsens arealer farvet med grønt.

Krondyrreservatet blev oprettet midt i 1940'erne, og Naturstyrelsen var indtil 2010 ansvarlig for driftsplanen for Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, men Forsvaret har nu sin egen naturforvaltning. Det er uvist, om der nogensinde har været en samlet forvaltningsplan for Krondyrreservatet. I slutningen af 2011 var Naturstyrelsens driftsplan for Oksbøl 2012-2026 til høring. Driftsplanen for Naturstyrelsens arealer findes kun i papirudgave hos den lokale enhed og ikke tilgængelig for offentligheden. Det har ikke været muligt for Verdens Skove at få en opgørelse fra Naturstyrelsens lokale enhed over indtægter og udgifter ved skovdrift, jagt og anden virksomhed. De to myndigheder samarbejder om forsvarets brug af arealerne, og der er foregået mageskift af arealer for at imødekomme forsvarets ønske om et mere sammenhængende øvelsesterræn.

Krondyrreservatet omfatter helt eller delvist fire Natura 2000 arealer: 69: Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, 83: Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter, 84: Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klitplantage og 89: Vadehavet.

Oksbøl Krondyrreservat omfatter helt eller delvist fire Natura 2000 arealer (rød-skraveret).

1.1 Trusler og problemer

Af Natura 2000 planerne, som blev endeligt godkendt i december 2011, fremgår det, at der er en række trusler fælles for alle arealerne, som her er gengivet i tilfældig rækkefølge:

- Tilgroning
- Mangel på naturlig dynamik – bl.a. forårsaget af tilgroning med bjergfyr og manglende græssere
- Næringsstofberigelse – primært luftbåren
- U hensigtsmæssig drift: Intensiv skovdrift og moderne landbrug
- Afvanding
- Arealreduktion / fragmentering
- Invasive arter: især bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose og mosset stjernebredribbe samt Amerikanske mink og mårhund
- Prædation af jordrugende fugle af mink, mårhund og ræv
- Forstyrrelser i form af besøgende og Forsvarets aktiviteter

Omvendt påvirker krondyrbestanden i en vis udstrækning det omkringliggende landbrugsland. Der udbetales erstatning for markskader op til 2 km fra reservatgrænsen, og Naturstyrelsen kan vælge at implementere afværgeforanstaltninger inkl. afskydning. I 2010 udbetaltes 171 000 DKR i erstatning til en enkelt lodsejer, mens det ikke er oplyst, hvor meget der brugtes på afværgning og skadesvurdering. I perioden 2000-2009 blev ingen erstatninger udbetalt, muligvis fordi den attraktive jagt opvejede tabene, mens der i 90-erne udbetaltes mindre erstatninger.

Når krondyrene forlader reservatet, skyldes det mest, at de søger føde på marker med næringsrige afgrøder. Reservatets næringsfattige jorde og vegetation især i tørre perioder kan ikke konkurrere med gødskede afgrøder om krondyrenes interesse. Som afværgeforanstaltning er der i reservatet etableret 300 ha vildtagre med græs / kløver, som gødes i et vist omfang.

Vildheste (konik) er nøjsomme græssere, der kan hjælpe med holde selv rørskov og næringsfattig vegetation nede, genfordele næringsstoffer og give mere naturlig dynamik ved trampning og gnæv.
Foto: Niels Dahlin Lisborg, Naturgrafik

Visioner for vild natur

- ✓ Der udvikles et over 20 000 ha stort område, hvor vild, selvregulerende natur med naturlig dynamik reetableres for at maksimere biodiversiteten og minimere behov for menneskelige plejeindgreb inklusive rollen som toppredator
- ✓ Der skabes sammenhæng geografisk og forvaltningsmæssigt ved at opgradere Oksbøl Krondyrreservat til et egentligt reservat for vild natur fra Skallingens sydspids til Tippeternes nordspids og evt. større udbredelse (Varde Å og Skjern Å)
- ✓ Den geografiske sammenhæng sikres ved samarbejde med Aage V. Jensen's Fonde, som ejer Fiilsø, og ved samarbejde med / opkøb fra andre strategisk beliggende lodsejere
- ✓ Den forvaltningsmæssige sammenhæng sikres ved en fælles forvaltningsplan for Naturstyrelsen, Forsvaret og Aage V. Jensen's Fonde, som udarbejdes i samarbejde med fagfolk i "rewilding" ved universiteter (f.eks. Århus og Københavns Universiteter) og relevante interesseorganisationer
- ✓ Der nedsættes en faglig forvaltningsgruppe bestående af personer fra Naturstyrelsen, Aage V. Jensens Fonden, Forsvaret, relevante universiteter og interesseorganisationer. Forvaltningsgruppen skal løbende evaluere og justere forvaltningsplanen
- ✓ Trusler og problemer for biodiversiteten løses så vidt muligt ved at reetablere naturens egne reguleringsmekanismer
- ✓ Vild natur er topprioritet efterfulgt af oplevelser af vild natur for publikum, der styres, så alvorlige forstyrrelser og slid undgås
- ✓ Alle beplantninger af eksotiske træarter fjernes, al skovdrift og anden produktion ophører, og den naturlige vegetation reetableres
- ✓ Adskillige arter af hjemmehørende, vilde planteædere genudsættes for at etablere et naturligt, helårigt græsningstryk, der fordeler sig over et bredt udvalg af habitater, plantearter, højder og vækstformer, og dermed sikrer og forbedrer biodiversiteten
- ✓ Planteæder-bestandene skal overlades til en naturlig, dynamisk balance med det naturlige fødeudbud uden fodring eller afskydning, med det formål at opnå et naturligt vegetationsmønster med høj biodiversitet
- ✓ Der genudsættes rovdyr for helt eller delvis at overflødiggøre afskydning af planteæderne, og for at reducere prædationstrykket fra ræv og mårhund
- ✓ Al jagt indstilles undtagen evt. regulering strengt nødvendig for biodiversiteten
- ✓ Eksotiske plante- og dyrearter bekæmpes med en kombination af fjernelse, planteædere, rovdyr og ild
- ✓ Der genindføres naturlig hydrologi (vandstand) overalt, hvor det ikke i uacceptabel grad påvirker forsvarets øvelsesbehov eller bebyggelser
- ✓ Der etableres et brandregime, der simulerer naturlige brand-mønstre, øger biodiversiteten og bekæmper eksotiske planter
- ✓ Der samarbejdes tæt med naboer om at nedsætte belastning med næringsstoffer

3 Virkemidler for vild natur

3.0 Administration

- ✓ Oksbøl Krondyrreservat opgraderes til et naturområde i IUCN's kategori II under ledelse af Naturstyrelsen i tæt samarbejde med Forsvaret og Aage V. Jensens Fonde og den faglige forvaltningsgruppe
- ✓ Staten er hovedansvarlig for finansiering og drift
- ✓ Private lodsejere velkommes i det omfang, de indgår i selve arealet i overensstemmelse med IUCN's kategori II, eller de samarbejder om at udgøre en bufferzone til gensidig fordel

3.1 Omstilling fra produktion til naturoplevelser

- ✓ Al produktion – skovbrug, landbrug eller anden – indstilles på arealerne omfattet af Oksbøl Krondyrreservat
- ✓ Forsvarets aktiviteter kan fortsætte uændrede, under hensyntagen til det overordnede formål om vild natur
- ✓ Naturstyrelsens opgave bliver at reetablere vild natur og levere oplevelser af vild natur
- ✓ Naturstyrelsen kan kræve gebyrer i det omfang, det ikke strider mod gældende lovgivning, f.eks. for overnatning, parkering, guidning, særlige arrangementer, trykte informationer, biprodukter fra omstillingen (f.eks. flis, brænde, tømmer, julegrønt), koncessioner til at levere serviceydelse (f.eks. overnatning, guidning), m.m. Om egentlig entré-afgift kan og bør afkræves kan undersøges
- ✓ Tilskyndelse til naboer om at indgå i en bufferzone til reservatet med omlægning til natur, mod indlemmelse i hegnet areal, og dermed fantastiske muligheder for både jagt- og naturturisme med tilknyttede indtægter
- ✓ Kæmpe løft til den lokale turisme i område med god adgang fra Europa via veje og Billund lufthavn, samt stort potentiale for jagt på tilstødende arealer (se forrige punkt)
- ✓ Værdistigning på lokale ejendomme
- ✓ Erfaringer fra andre store naturreservater viser, at evt. omkostninger for Naturstyrelsen vil mere end opvejes af samfundsmæssige økonomiske gevinster

3.2 Fjernelse af plantager og eksotiske planter

- ✓ Alle beplantninger med eksotiske arter træer fjernes helt, og der opfølges med jævnlig fjernelse af ny opvækst af eksotiske arter
- ✓ Alt ved fjernes enten til tømmer, brænde eller flis, for derved at fjerne næringsstoffer

- ✓ Beplantninger med hjemmehørende arter renses for eksotiske arter ved ringning eller fældning, afhængigt af hvad der skønnes at være i bedst overensstemmelse med den naturlige vegetation
- ✓ Hvor halvåbent eller lukket skovdække skønnes at være naturligt, kan der suppleres med plantning af hjemmehørende vedarter for at sikre udvikling af urørt skov med en mere naturlig arts- og alderssammensætning. Dette bør kun ske i de tilfælde, hvor det skønnes, at de naturligt hjemmehørende vedplanter ikke vil indvandre naturligt.
- ✓ Invasive, eksotiske planter bekæmpes målrettet med en kombination af større fladerydninger, mindre indhegninger med ekstremt højt græsningstryk, naturligt græsningstryk og ild.

Invasive plantearter kan i vidt omfang bekæmpes med højt græsningstryk. Rynket rose ses til højre langs skovbrynet; højt græsningstryk til venstre. Foto: Kristian Jørgensen, Verdens Skove.

3.3 Genudsætning af store, vilde planteædere

- ✓ Der udsættes store, hjemmehørende planteædere til at etablere et naturligt græsningstryk, et naturligt forstyrrelsesregime, genfordeling af næringsstoffer, opfyldelse af internationale forpligtigelser om genudsætning af hjemmehørende arter (Bern-konventionen), opfylde internationale forpligtigelser om biodiversitet og til at give bedre naturoplevelser
- ✓ De relevante arter er dådyr (supplering af eksisterende bestand), elg, europæisk bison, vildkvæg (Taurus-kvæg), vildhest (konik-hest) og vildsvin
- ✓ Bæver kunne udsættes, men dette undlades, da arten forventes at indfinde sig fra eksisterende bestande i Vestjylland
- ✓ Oksbøl Krondyrreservat indhegnes, dels for at undgå at planteæderne forlader reservatet og derved reducerer græsningstrykket og dels for at undgå konflikter med lodsejere og trafik

- ✓ Hegnet skal indrettes med færreste og låger, der sikrer adgang for mennesker og køretøjer

Elg er en anden af de hjemmehørende planteædere, der udgør en nøgleart og et vigtigt værktøj i naturforvaltningen. Elgen spiser mest af buske og træer og når højere en de andre hjortearter, men er også kendt for at fouragere i vådområder. Foto: Niels Dahlin Lisborg, Naturgrafik.

- ✓ Hegnet kan designes med faunapassager, så mindre pattedyr og padder fortsat har fri passage
- ✓ Vildtagre omlægges til slettearealer, da hegnet vil løse problemet med markskader forårsaget af reservatets dyr. Vælges der et lavt hegn, kan der dog blive behov for at fortsætte med vildtagre eller et højt jagttryk lige uden for reservatet.

3.4 Genudsætning af hjemmehørende rovdyr

- ✓ Der udsættes hjemmehørende rovdyr med henblik på at regulere planteædere, genindføre naturlig dynamik, kontrollere prædation fra mindre rovdyr på især jordrugende fugle gennem regulering og adfærdsændring, opfyldelse af internationale forpligtigelser om genudsætning af hjemmehørende arter (Bern-konventionen), samt internationale forpligtigelser om biodiversitet og give bedre naturoplevelser
- ✓ De relevante arter er ulv, los og jærv.
- ✓ Los kan udsættes uden særlige foranstaltninger, men evt. med telemetri på de første for at kunne dokumentere deres adfærd. Los må desværre forventes at have begrænset effekt på de store planteædere.
- ✓ Ulv kan derimod opfylde rollen som regulator af mange af de store planteædere. Det anbefales, at det foreslåede hegn til planteædere designes, så det også i det fleste tilfælde vil holde ulv inde. Samtidig anbefales det, at ulvene følges med telemetri, og at de periodevis gives prævention for at forhindre en utilsigtet eskalation af bestandstørrelsen.

- ✓ Gennem brug af hegn, telemetri, prævention og erstatningsordning reduceres risici for landbruget fra rovdyrene til nærmest nul. Ulv og los forventes at indvandre af egen kraft på et senere tidspunkt, og ved tidlig udsætning i et kontrolleret miljø opnår miljøforskere, forvaltere og den brede befolkning et godt forhåndskendskab i et kontrolleret miljø.

Den sidste danske ulv blev formentligt skudt i Vestjylland i 1813. Artens genindførelse i Oksbøl vil tillade en mere naturlig regulering af planteæderne, hjælpe til at nedsætte prædation af jordbrugende fugle af ræv, mårhund og mink og bringe toppredation tilbage til Dansk jord som et unikt proces-element i biodiversiteten. Foto: Niels Dahlin Lisborg, Naturgrafik.

3.5 Indstilling af jagt

- ✓ Jagt på alle arter i Oksbøl Krondyrreservat undtagen store planteædere indstilles øjeblikkeligt. Jagt gør al anden anvendelse mere forstyrrende pga. forhøjet flugtafstand, reducerer mulighederne for gode naturoplevelser, er uforenelig med IUCN II status og naturlig bestandsregulering
- ✓ Jagten på store planteædere omlægges til udelukkende at være regulerende pürsch jagt, og jagt indstilles helt når ulv er udsat. Kun hvis der er helt uacceptabelt store bestande af visse arter, kan det tillades at udføre reguleringsjagt ved pürsch af en professionel jæger – helst om natten. Indikatorer for uacceptabelt høje bestande udarbejdes *a priori* og baseres på påvirknings-indikatorer ("overgræsning") for at højne objektivitet. Jagten planlægges i samråd med den faglige forvaltningsgruppe
- ✓ Som en alternativ reguleringsmetode kan man vælge at åbne hegnet periodevis til en særlig zone uden for selve reservatet, f.eks. med vildtagre, hvor de pågældende dyr kan

skydes ved konventionel, betalt jagt. Det gør det sværere at udvælge dyr, men giver til gengæld en indtægt

Naturlig hydrologi (dvs. stop for afvanding) og en naturligt græsningstrykt hele året fra flere forskellige planteædere giver de bedste betingelser for at opretholde og øge den karakteristiske biodiversitet i området. Foto: Sabine Jensen, Naturgrafik.

3.6 Naturlig dynamik og hydrologi

- ✓ Forhøjet og svingende græsningstryk fra et bredt laug (spektrum) af planteædere samt deres trampen, roden i jorden og genfordeling af næringsstoffer, vil give et stort løft til den naturlige dynamik i både rum og tid
- ✓ Genopretning af den naturlige hydrologi over alt, hvor det er muligt uden uacceptable konsekvenser for Forsvarets øvelsesbehov eller bebyggelser, vil yderligere forbedre dynamikken
- ✓ Indvandring af bæver vil give yderligere dynamik i vandstand og trædække
- ✓ Fjernelse af plantagerne vil give en højere og mere naturlig vindpåvirkning
- ✓ Erstatning af plantagerne med naturlig åben vegetation, blandet krat og urørt skov er endnu er element i den naturlige dynamik. Det må forventes og tillades, at vegetationssamfundene ikke forbliver stationære, men ændrer sig i tid og rum, og dette giver ikke anledning til indgreb, så længe det ligger indenfor acceptable grænser

- ✓ Ophør af reguleringsjagt, der sigter på en forudbestemt bestandsstørrelse vil give bestandsudsving, der er en del af den naturlige dynamik i naturen
- ✓ Ophør af jagt vil føre til langt mere dagsaktivitet blandt hjortene, og derved også græsningstrykket på de åbne arealer som en del af dynamikken
- ✓ Ophør af jagt vil føre til et højere antal af kadaver i området til gavn for den saprofage biodiversitet
- ✓ Genudsætning af ulv vil føre til ændringer i planteædernes adfærd. Konsekvenserne er svære at forudsige, men det kan betragtes som endnu en "kaos-faktor" eller komponent i den naturlige dynamik
- ✓ Et naturligt ild-regime (baseret på forskning) vil yderligere løfte den naturlige dynamik

Ild er et andet virkemiddel til at sikre biodiversiteten gennem mere naturlig dynamik. Reservatet rammes årligt af ca. 50 lynnedslag primært i sommermånedene, men hvor mange der fører til naturlig brand skal først undersøges, før et naturligt brand-regime kan indføres. Foto: Niels Dahlin Lisborg, Naturgrafik.

3.7 Bekæmpelse af næringsstofberigelse

- ✓ Oprettelse af en zone omkring reservatet med særlige tilskud og anden tilskyndelse til omlægning til landbrug med minimalt næringsstofforurening
- ✓ Tilskyndelse til naboer om at indgå i en bufferzone til reservatet med omlægning til natur, mod indlemmelse i heget areal, og dermed fantastiske muligheder for både jagt- og naturturisme med tilknyttede indtægter

- ✓ Fuldstændig fjernelse af høstede træer som tømmer, brænde og flis med mindre det døde ved kan bedrage til områdets biodiversitet
- ✓ Mulighed for at frivillige kan fjerne tør afføring fra planteædere – gælder især vildhest, vildkvæg og bison

3.8 Oversigt / resumé af løsning af trusler og problemer

- ✓ Trusler og problemer søges vidt muligt løst ved at udnytte naturens egne reguleringsmekanismer
- ✓ Tilgroning:
 - Fjernelse af eksotiske træer og invasive planter
 - Højt helårs-græsningstryk med forskellige hjemmehørende, dagsaktive planteædere – både græssere og browsere (nippere)
 - Ild
- ✓ Mangel på naturlig dynamik:
 - Høj tæthed af bredt laug af dagsaktive planteædere
 - Fjernelse af de eksotiske træer og plantager giver mere vind og naturlig succession
 - Naturligt ild-regime
 - Naturlig hydrologi
 - Indvandring af bæver
 - Se 3.5 for yderligere diskussion
- ✓ Næringsstofberigelse – primært luftbåren:
 - Tilskud til næringsstofbekæmpelse til lokalt landbrug
 - Tilskyndelse til naboer om omstilling til natur og jagt-turisme
 - Fuldstændig fjernelse af høstede nåletræer
 - Evt. fjernelse af planteæderes afføring
 -
- ✓ Uhensigtsmæssig drift: Intensiv skovdrift og moderne landbrug:
 - Skovdrift ophører
 - Tilskud til forbedret næringsstofforvaltning til lokalt landbrug
 - Tilskyndelse til naboer om omstilling til natur- og jagtturisme
- ✓ Afvanding:
 - Afvanding indstiller så vidt muligt
 - Ophør af skovdrift åbner for store muligheder for at indstille afvanding
 - Indvandring af bæver åbner mulighed for nye vådområder
- ✓ Arealreduktion / fragmentering:
 - Samlet forvaltning af Naturstyrelsens, Forsvarets og Aage V. Jensens Fonde's arealer konsoliderer området fra Skallingens sydspids til Tipperne nordspids
 - Opkøb af strategisk beliggende ejendomme
 - Tilskyndelse til naboer om omstilling til natur- og jagtturisme vil udvide naturarealet
 - Mageskifter mellem Naturstyrelsen og Forsvaret kan forbedre begges formål
- ✓ Bekæmpelse af invasive arter:
 - Med højt græsningstryk

- Ved fjernelse af invasive arter (efterfulgt af højt helårsgræsningstryk)
- Med ild (efterfulgt af højt helårsgræsningstryk)
- Evt. med mindre, mobile indhegninger med midlertidigt ekstremt højt græsningstryk
- Med store rovdyr (los, ulv og flere oddere) vil påvirke antal og adfærd hos mink og mårhund
- Ved Naturstyrelsens generelle bekæmpelse af mink og mårhund

- ✓ Regulering af prædation af jordrugende fugle af mink, mårhund og ræv
 - Udsætning af store rovdyr (los, ulv og flere oddere) vil påvirke antal og adfærd hos mink, mårhund og ræv
 - Ved Naturstyrelsens generelle bekæmpelse af mink og mårhund

- ✓ Minimere forstyrrelser i form af besøgende og Forsvarets aktiviteter
 - Ophør af jagt vil sænke flugtafstandene kraftigt og dermed reducere de besøgendes påvirkning af dyr dramatisk
 - Antal besøgende vil stige, men de besøgende kan dirigeres fornuftigt v.h.a. stier, veje og oplysninger og evt. lokale adgangsforbud
 - Forstyrrelser og slid fra Forsvaret kan flyttes ved mageskifte
 - Mageskifte kan også give Forsvarets areal en mere fordelagtig facon for både natur og forsvar

Naturlig hydrologi, græsning and anden naturlig dynamik vil gavne den sjældne engsnarre (øverst til venstre), sommerfugle (okkergult randøje, øverst til højre), vadefugle (rødben, nederst til venstre) og hedeplanter som lyngsilke (nederst til højre). Fotos: Naturgrafik.

4 Fordele og ulemper ved reservat for vild natur ved Oksbøl

4.0 Fordele - økologiske

- ✓ Naturen i Oksbøl Krondyrreservat og på tilstødende arealer bliver kraftigt konsolideret geografisk og administrativt
- ✓ Den lokale biodiversitet vil forbedres og hjemmehørende, truede nøglearter tilføres
- ✓ Næsten alle trusler reduceres gennem brug af naturens egen dynamik
- ✓ Øvrige trusler kan bedre håndteres af en forstærket lokal enhed af Naturstyrelsen med natur som topprioritet

4.1 Ulemper - økologiske

- ✓ Et højt vildthejn kan begrænse krondyrenes spredning, men i praksis vil det ikke betyde noget for hverken artens udbredelse eller indavl. Et lavt hegn vil stort set ingen effekt have.

4.2 Fordele – økonomiske

- ✓ Indtægter fra turisme i området vil blive kraftigt styrket
- ✓ Stigning i ejendoms priser
- ✓ Nye muligheder for jagt og turist-virksomheder
- ✓ Nationaløkonomisk netto-fordel
- ✓ Naturstyrelsen kan få helt nye indtægtsmuligheder og tjene på salg af hugst gennem en årrække

4.3 Ulemper – økonomiske

- ✓ Naturstyrelsen / staten må investere startkapital til det nye reservats infrastruktur
- ✓ Naturstyrelsens lokale enhed må gennemgå en omvæltning i økonomi og opgaver, og det kan måske blive en løbende netto-udgift

4.4 Fordele – for besøgende

- ✓ Naturen i Oksbøl Krondyrreservat gøres langt mere attraktiv med mulighed for enestående naturoplevelser, bl.a. med rovdyr og dagsaktive planteædere med kort flugtafstand
- ✓ På private arealer bliver der mulighed for jagt på mange flere store arter
- ✓ Enorme muligheder for forskning i natur og udbredelse af vild natur til andre dele af landet

4.5 Ulemper – for besøgende

- ✓ Jægerne må flytte deres aktivitet til private jorde uden for reservatet
- ✓ Der kan blive behov for nogle restriktioner på at medbringe hunde og måske heste

4.4 Fordele – for Forsvaret

- ✓ Nye muligheder for mageskifte vil forbedre Forsvarets udnyttelse af området
- ✓ Kan medvirke til enestående naturgenopretning med stor bonus for image

4.5 Ulemper – for Forsvaret

- ✓ Naturlig hydrologi kan give begrænsninger for brugen af visse områder

Naturstyrelsens erfaringer med at indføre europæisk bison til Bornholm vil være nyttige, når arten udsættes ved Oksbøl, for at genoprette den naturlige græsning i det mere end 16.000 ha store område. Foto: Jan Kunstmann, Verdens Skove.